

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1753/2025
Рев2 1756/2025
03.09.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез, Радославе Мађаров, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Горан Стошић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Комуналац“, Бујановац, чији је пуномоћник Радомир Ристић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3718/2023 од 24.01.2024. године и ревизијама обе странке изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године, у седници одржаној 03.09.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3718/2023 од 24.01.2024. године, става првог изреке.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 3718/2023 од 24.01.2024. године, у ставу првом изреке и пресуда Основног суда у Бујановцу П1 262/21 од 23.08.2023. године, у ставу првом изреке и делу става петог изреке, којим је тужени обавезан да уплати порезе и доприносе за разлику неисплаћене зараде за период 07.05. – 01.12.2019. године и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године.

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године, става другог изреке.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године у ставу другом изреке и пресуда Основног суда у Бујановцу П1 28/24 од 11.09.2024. године у ставу петом изреке и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бујановцу П1 262/21 од 23.08.2023. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име разлике неисплаћене зараде за период од 07.05. до 01.12.2019. године исплати 47.869,42 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде трошкова за топли оброк за период од 07.05.2019. године до 01.12.2020. године исплати 38.603,50 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора за период од 07.05. до 01.12.2019. године исплати 22.912,80 динара, са законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете на име солидарне помоћи за период од 01.05.2019. до 01.08.2020. године исплати 52.520,00 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да за тужиоца на досуђену разлику неисплаћене зараде, накнаде за топли оброк и регреса за коришћење годишњег одмора уплати порезе и доприносе по стопи на дан уплате код надлежног фонда ПИО. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове од 145.183,00 динара са законском затезном каматом на износ од 130.250,00 динара од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3718/2023 од 24.01.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена наведена првостепена пресуда у ставу првом изреке и делу става петог изреке којим је тужени обавезан на уплату пореза и доприноса на неисплаћену разлику зараде. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу одлуке о главној ствари и трошковима поступка и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажног дела пресуде донете у другом степену, тужени је на основу члана 404. ЗПП благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у смислу члана 404. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија дозвољена, због потребе уједначавања судске праксе.

Испитујући побијани део пресуде у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду од 07.05. до 01.12.2019. године био у радном односу код туженог на радном месту ..., са пуним радним временом. По уговору о уређењу међусобних односа, који су странке

закључиле 28.04.2015. године, предвиђено је да се зарада тужиоца обрачунава множењем коефицијента од 2,30 са ценом рада за најједноставнији посао за месец у коме се врши обрачун зараде. Предвиђено је и да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду и да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зарада. У спорном временском периоду, тужени је на основу Правилника о изменама допунама Правилника о раду од 05.04.2019. године, који је примењивао од 01.01.2019. године, тужиоцу исплаћивао осим основне зараде и стимулацију од 30%. У варијанти обрачуна вештака који је за основ имао исплаћену зараду у коју су укључени основна зарада, увећање по основу топлог оброка и регреса, додаци за минули рад и за рад на дан државног празника, основна зарада је према обрачуна туженог мања од износа минималне зараде у висини која је тужиоцу досуђена побијаним делом пресуде.

Нижестепени судови су одлуку о праву на исплату разлике зараде засновали на одредбама члана 111. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18) и члана 51. ставова 1. и 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“ бр. 84/04 ... 7/17). По становишту судова, како је изменама и допунама општег акта туженог који је донет 05.04.2019. године, почев од 01.01.2019. године туженом исплаћивана и стимулација од 30% на основну зараду, ови износи се не узимају у обзир приликом утврђивања да ли је тужиоцу исплаћена зарада у висини минималне. Послодавац је изменио свој општи акт 05.04.2019. године и члановима 33а и 35а измена предвидео да на основу остварених резултата пословања, у оквиру годишњег програма пословања председник привременог органа може увећати појединачну зараду радника у висини коју одреди на основу радног учинка и ангажовања запослених (у даљем тексту: стимулација), као и да висину стимулације може кориговати за сваки месец у зависности од испуњености критеријума за исплату стимулације.

Основано се ревизијом указује да због погрешне примене материјалног права нису утврђене битне чињенице за испитивање законитости и правилности пресуде.

Одредбом члана 8. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18) прописано је да се општим актом и уговором о раду могу утврдити већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године), прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне

односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донетог за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, те обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Према Закону о јавним предузећима („Службени гласник РС“ бр. 15/16 и 88/19), јавно предузеће доноси дугорочни и средњерочни план пословне стратегије и развоја; за сваку календарску годину јавно предузеће дужно је да донесе годишњи програм пословања и достави га Влади, надлежном органу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе; годишњи, односно трогодишњи програм пословања се сматра донетим да на њега да сагласност Влада, надлежни орган аутономне покрајине или јединица локалне самоуправе (члан 59. ставови 1, 2. и 7.). Према члану 60. годишњи, односно трогодишњи програм пословања садржи нарочито: планиране изворе прихода и позиције расхода по наменама, планиране набавке, план инвестиција, планирани начин расподеле добити, односно планирани начин покрића губитака, елемент за целовито сагледавање цена производа и услуга, план зараде и запошљавања, критеријуме за коришћење средстава за помоћ, спортске активности, пропаганду и репрезентацију. Чланом 62. истог закона прописано је да уколико у јавном предузећу до почетка календарске године није донет годишњи, односно трогодишњи програм пословања, до доношења тог програма зараде се обрачунавају и исплаћују на начин и под условима утврђеним годишњим, односно трогодишњим програмом пословања за претходну годину. До усвајања ревидираног трогодишњег програма пословања, примењује се усвојен трогодишњи програм пословања, у делу који није предмет ревидирања.

Произлази да пословање јавног предузећа, у које су укључена питања обрачуна и исплата зарада, има свој основ и оквир у претходно донетом Програму пословања на који сагласност даје оснивач, а који садржи све позиције расхода за читаву календарску годину на коју се односи и то по наменама. Уколико је аутономним прописима (уговором о раду, општим актом и Колективним уговором) признат запосленима већи обим права од законом прописаног минимума, послодавац је у том случају дужан да планом и програмом пословања предвиди новчана средства за исплату потраживања (зараде – основне и увећане, топлог оброка, регреса ...) у обиму утврђеном аутономним прописима.

Полазећи од наведеног материјалноправног оквира, судови су били у обавези, а пропустили су, да утврде да ли је тужени донео програм пословања за 2019. годину у ком је предвидео расходе за зараде у висини прописаног процента стимулације, да ли

је на тако предвиђена новчана средства оснивач дао сагласност, односно да ли је предвидео и обезбедио средства за исплату стимулације коју је исплаћивао почев од 01.01.2019. године.

С тим у вези, напомиње се да је у току поступка вештак економско-финансијске струке у допуни налаза од 30.05.2023. године израдио другу варијанту математичког обрачуна неисплаћене зараде. По тој варијанти обрачуна, заснованој на званично прописаној минималној заради од стране Социјално-економског савета Републике Србије, не постоји неисплаћена разлика до минималне зараде. Садржину ове варијанте обрачуна судови су пропустили да утврде, мада је на ту околност изведено доказивање вештачењем, па ће се пропуст отклонити у поновљеном поступку у сврху доношења законите одлуке.

Из наведеног разлога, одлука у ставу другом изреке, донета је на основу члана 416. став 2. ЗПП.

Пресудом Основног суда у Бујановцу П1 28/24 од 11.09.2024. године, одбијен је тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде трошкова за топли оброк за период од 07.05.2019. године до 01.08.2020. године исплати 38.603,50 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате (став први изреке); на име накнаде штете због неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора за период од 07.05. до 01.12.2019. године 22.912,80 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате (став други изреке); на име солидарне помоћи за период од 01.05.2019. до 01.08.2020. године 52.520,00 динара, са законском затезном каматом на означене месечне износе од доспелости до исплате (став трећи изреке); да на тражене износе уплати за тужиоца порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање надлежном фонду ПИО (став четврти изреке); одређено је да свака странка сноси своје трошкове (став пети изреке).

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3828/2024 од 15.01.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и наведена првостепена пресуда потврђена у ставовима првом, другом, трећем и четвртом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу одлуке о парничним трошковима садржана у петом ставу изреке, тако што је тужени обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 60.300,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, на основу члана 404. ЗПП благовремене ревизије изјавиле су обе странке. Тужилац побија пресуду у целости због погрешне примене материјалног права, а тужени у делу одлуке о трошковима поступка због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Одредбом члана 404. став 1. ЗПП прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуда која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се

размотре правна питања од општег интереса или правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Побијаном пресудом, у делу о главној ствари одлучено је да тужиоцу не припадају тражени износи, из разлога што тужени, као јавно предузеће обрачун и исплату спорних накнада по основу радног односа врши на основу претходно донетог програма пословања, на који сагласност даје оснивач. Уколико је аутономним прописима послодавца запосленог предвиђен већи обим права, тада је обавеза послодавца да предвиди и обезбеди новчана средства за такву исплату. У конкретном случају исплата на име трошкова исхране и регреса у спорном периоду је вршена у складу са важећим општим актом туженог, па тужиоцу не припада разлика по траженом основу. Тужиоцу не припада ни солидарна помоћ пошто тужени није планирао, нити је обезбедио финансијска средства за исплату по основу ублажавања материјалног положаја запосленог. Везано за спорна питања, код битно истоврсног чињеничног утврђења постоји уједначена судска пракса, па по оцени Врховног суда не постоје правна питања која би оправдавала одлучивање о изјављеној ревизији као о посебној, те је на основу члана 413. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Испитујући дозвољеност изјављене ревизије тужиоца као редовне у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија недозвољена.

Тужба је поднета 06.09.2021. године, вредност предмета спора од 114.036,30 динара је нижа од ревизијског цензуса предвиђеног одредбом члана 403. став 3. ЗПП, па је одлука у ставу четвртом изреке донета на основу члана 413. ЗПП.

Пошто су ставом другом изреке обе нижестепене пресуде укинуте у делу одлуке о постављеном захтеву за исплату разлике зараде, а одлука о трошковима поступка који су споредно потраживање условљена коначним успехом странака у парници, на основу одредби чланова 404, 165. став 4. и 154. ЗПП, одлучено је као у ставовима петом и шестом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**